

Μακεδονικά

Τόμ. 33, Αρ. 1 (2002)

Παλαίτυπα και ενθυμήσεις από τη Χότσιστα (Hocisht) Κορυτσάς

Ελευθέριος Καρακίτσιος

doi: [10.12681/makedonika.291](https://doi.org/10.12681/makedonika.291)

Copyright © 2014, Ελευθέριος Καρακίτσιος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Καρακίτσιος Ε. (2002). Παλαίτυπα και ενθυμήσεις από τη Χότσιστα (Hocisht) Κορυτσάς. *Μακεδονικά*, 33(1), 331-338. <https://doi.org/10.12681/makedonika.291>

Ῥαναμάν ἀντί ξξ (6) λιρῶν / ὀθωμανικῶν καὶ ἀναγνωρίζω ἀπὸ τοῦδε / τὸν εἰρημένον Χρηστον Γρ. Σιωνίδην ἀπόλυτον/τον κάτοχον ἀπὸ τῆς σήμερον καὶ ἀναλαμβάνω τὴν ὑπό/χρέωσιν ἵνα ἅμα τῇ ἀποκαταστάσει τῶν πραγμάτων / ἐπισημοποιήσω τὴν ἄνω πόλιν.

Ἐν Βογδάντζη τῇ 21ῃ Ἀπριλίου 1913

Οἱ Μάρτυρες

Χασάν Μουχσίν (ς)

Αμπτουραχμάν (ς)

Χασάν Αλλή

Χουσεγίν Τσαβούς υἱός

Ιμπραχίμ

Ἡ πωλήτρια

Αἰσέ Μεμής

Εταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν

ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΒΑΣΣΑΜΙΔΗΣ

ΠΑΛΑΙΤΥΠΑ ΚΑΙ ΕΝΘΥΜΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΧΟΤΣΙΣΤΑ
(HOÇISHT) ΚΟΡΥΤΣΑΣ

Τό ἔτος 2001 τόν μῆνα Σεπτέμβριο μέ τὴν ἑναρξη τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἦλθαν οἱ καινούργιοι μαθητές στήν Α΄ Λυκείου στό σχολεῖο πού ὑπηρετῶ¹. Μεταξύ τῶν ἄλλων μαθητῶν καί μία Ἀλβανίδα² ἡ Βασιάνα Κώτσιου Κίτα ἀπὸ τὴν Ντρενόβα κοινῶς Δρύνοβον, ὅπως ὀνομάζετο στὴν ἀρχὴ τουλάχιστον τοῦ 20οῦ αἰῶνος στίς ταφόπλακες τῶν κοιμητηρίων Κορυτσᾶς³. Ἡ Βασιλικὴ μέ τό βαπτιστικὸ της, Ἑλληνικῆ ἔχοντας μόλις ἀφωτισμένην συνείδησιν καθ' ὅτι ἀνήκει στὴν τρίτη γενεὰ βιαιῶν ἐξαλβανισμένων βορειοηπειρωτῶν, μετὰ ἀπὸ συζητήσεις μου παρεχώρησεν ἕν μέρος ἀπὸ τό ἀρχεῖον τοῦ προπάππου της πού καταγόταν ἀπὸ τό Otsist, κοινῶς Χότσιστα, ἕνα χωριὸ στὸ ὄρος Μογανα, ἀπόληξη τοῦ Γράμμου στὸν νομὸ Κορυτσᾶς. Τά πρὸς μελέτην ἀντικείμενα εἶναι:

1. Καινὴ Διαθήκη σταχωμένη μέ χοντρά χάρτινα ξεῶφυλλα σκοληκρόβρωτη. Δέν ὑπάρχουν στοιχεῖα πού νά πιστοποιοῦν τὴν ἔκδοσιν. Μᾶλλον εἶναι τοῦ 19ου αἰῶνος. Οἱ διαστάσεις τῆς Κ.Δ. εἶναι 8,5×13 ἐκ. Ἀρχίζει ἀπὸ τὴν σελίδα 37 καὶ τελειώνει μέ τὴ σελίδα 310 πού δέν εἶναι ὁμως καί τό τέλος της. Ἐσταχῶθη ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπὸ ἔμπειρον βιβλιοδέτην στίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰῶνος καὶ ἐχρησιμοποιήθη ἕνα φύλλον ἀπλοῦ ἐγγράκτου τετραδίου πού ἀπὸ τὴν μίαν ὄψιν εἶναι δειγματολόγιον ἐμπορευμάτων, γραμμένο εἰς τὴν Ἑλληνικὴν (ἀπλή καθαρεύουσα). Ἡ γραφὴ εἶναι ἡ ἀπλή καλλιγραμματος μέ μελάνη πέννας τῶν ἀρχῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος ὀρθογραφήμενη. Τά τεμάχια αὐτῆς πού ἐνώνουν τό ξεῶφυλλον μέ τό κυρίως σῶμα τῆς Κ.Δ. ἀφήνουν νά ἀναγνωσθοῦν τά κάτωθι στό ἐμπρόσθιο ἐσωτερικὸ τοῦ ἐξωφύλλου: στὸ φ. 1α: *Ἰερὸν / Εβραγγέλιον / Χρηστος Ἡ. Πετρόπουλος/*

Κάτωθι αὐτῶν ζωγραφισμένος ὁ τίμος Σταυρός μέ τό ἴδιο μολύβι γραφίτου μέ τριγωνικὲς ἀπολήξεις ἔχοντας κυκλικὴν τὴν κεφαλὴν στὰ τέσσερα σημεῖα καὶ τὴν ἄνωθεν μέ τὰ ἀρχικά κεφαλαῖα *INBI* τό σύνθετος ἐπίγραμμα εἰς τὸν Ἐσταυρωμένον. Στὸ φ. 1β μέ πέννα μελάνης τό ἀπόσπασμα τοῦ δειγματος ἐμπορευμάτων ἀναγράφει:

1. Εἶναι τό 8ο Λύκειο Θεσσαλονίκης ὅπου ὑπηρετῶ ἀπὸ τό 1995.

2. Ἐτσι ὀνομάζουν ὄλους τοὺς προερχομένους ἐξ Ἀλβανίας ἀδιακρίτως καταγωγῆς τῶν οἱ ἀπληροφόρητοι Ἕλληνες.

3. Βλ. Ἐλευθ. Καρακίτσιος, *Ὁρθόδοξοι ἱερεῖς καὶ διάκονοι πού ἐπέζησαν τοῦ ἀθέου καθεστώτος (1945-1990) στὴν Ἀλβανία. Αὐθεντικὲς μαρτυριὲς ἀπὸ τὴν Βόρειο Ἠπειρο*, Θεσσαλονίκη 2001, σ. 467.

...άξιαν των Γρ(όσια) 123,40... / Δείγματα ... / έπειδή δέν ήμποροϋμ(εν) / δέν φαίνονται
 αλλά ... / (κα)νένα πανταλόν δύνα... / (άνοι)κτόν και κλειστόν δουΐς... / διαλέξαμεν ήμεις
 διό(τι) ... / αλλά ούτε φαίνονται ... / διότι έχεις 35, 40, 45, ... / τί τιμή θέλεις.

...4/8 πήχ(εως)⁴ μάλλινο πρὸς 12 γρ(όσια) 90
 » » » » 14 » 28
 τόνη τρασσετεράν » 5,20 » 5,20
 123,20

Στό τελευταίο λευκό φ., 1α πού σταχώνει τό έξώφυλλο μέ τό κυρίως σώμα τής
 Κ.Δ., έχομεν απόκομμα τοϋ ίδιου φύλλου χαρτιοϋ άπό τό δειγματολόγιον πού περι-
 γράψαμε άνωθεν στό φ. 1α και φ. 1β και άναγράφονται τά κάτωθι: ...νά σοϋ τό στείλω
 σήμε(ρον)... / ... τό στείλω αλλά εις γνώσιν ... / ... είνε άνω τών 1000 γροσιών ... / ... τά τό
 Πάσχα νά μου στεί(λῃς) ... / Άνευ έτέρου διατελώ φιλ... / Θεοδόσιος ... /

30/
 28/
 25/
 15/
 15/
12/
 115
100
 =15

Στό ίδιο φ. 1β ίδιος φιλοτεχνήμενος μέ άπλό γραφίτη ό τίμος Σταυρός και κάτω-
 θεν αϋτοϋ γράφει μέ τόν ίδιο γραφίτη (μολύβι): *Σωτήριος / Δημήτριος / Τραίνης/*. Πα-
 ραπλευρώς αϋτών γράφει *Lenđ*⁵ / *iv* / πού σημαίνει σειρά ή γραμμή (ή τάξη ή διάταξη)
 πού γράφτηκαν έδώ έγινε τό (19)14.

Έντός τής Καινής Διαθήκης έχομεν τίς έξής ένθυμησεις:

Σελίς 67 στήν δεξιά όα μέ πέννα μελάνης σημειοϋται ή όνοματοθεσία *Βασίλειος*
Γεωργίου Βασιλειάδῃς και στήν κάτω όα *Dimitraq* είναι στά άλβανικά τό όνομα *Δημη-*
τράκη.

Στή σελίδα 71 ύπάρχει ή άσπρόμαυρη εικόνα Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ ΜΑΡΚΟΣ και
 όπισθεν στή λευκή σελίδα 72 μέ μπλέ μελάني πέννας καλλιγραφική ή έξής ένθύμησις:
Έμόν έστι κτήμα⁶, άγορασθέν μέ χρῆμα / και όποιος μοϋ τό κλέψει εις πύρ άσβεστον /
νά πέση ή κάλιο χέρι του νά πέση / Βασίλειος Γ. Βασιλειάδῃς / Basilio georgiu / Ce jar-
diniere de notre onele est bon / etunfante de vottle jandiniere / est un bon enfante παιδιόν.

Η σημείωση στή Γαλλική δηλώνει άσφαλώς και τήν έπιθυμία τοϋ Βασιλειάδη νά
 εκμάθη τή Γαλλική.

Στή σελίδα 115 πού έχει άσπρόμαυρη εικόνα τοϋ Εϋαγγελιστή Λουκά έχει ση-
 μειωμένα: *H B.Σ./1914*.

Στή σελίδα 228 σημειώνει άπό τό έδάφιο (Ίω. ιγ´, 31) και μετά τό διαχωρίζει μέ

4. Είναί ό τεκτονικός πήχης 0,64 εκ. πού προλάβαμε έως τή δεκαετία τοϋ 1950-1960 στόν
 έλληνικό χώρο.

5. Βλ. Κων. Παφίλης, *Λεξικό Άλβανοελληνικής*, εκδοσις Μ. Σιδέρη, Άθήνα, σ. 663.

6. Είναί κοινή ένθύμηση πού συνήθιζαν νά γράφουν οι Έλληνες Όρθόδοξοι τουλάχιστον
 άπό τά βυζαντινά χρόνια. Βλ. Ν. Βέης, *Τά χειρόγραφα τών Μετεώρων, I. Μ. Βαρολάμ*, Άθήνα
 1994 και Ελ. Καρακίτσιος, «Πέντε άνέκδοτα χειρόγραφα τής Ίερῃς Μονῃς Κοιμησίεωσ Θεοτό-
 κου Σταγιαδιών Τρικάλων», *Θεσσαλικό Ήμερολόγιο* 24 (Λάρισα 1993).

μελανί γραφίτη (μολύβι) και δυσανάγνωστη λέξη. Έπίσης ο ίδιος γραφέας έχει ίδια σημείωση στη σελίδα 236 ('Ιω. ιη', 1) τη λέξη *δεύτερο*, στη σελίδα 233 από ('Ιω. ιη', 28) διαχωρίζει με τον ίδιο τρόπο και γράφει τη λέξη *τέταρτον*. Πάλι στη σελίδα 241 ('Ιω. ιθ', 25-37) τη λέξη *ένδέκατον*. Προφανώς διαχωρίζει τα ευαγγέλια της ακολουθίας της Μεγάλης Πέμπτης του Πάσχα.

Στη σελίδα 370 με γραφίτη στο τέλος της Α' προς Κορινθίους μετά το τέλος στο λευκό σημειώθηκαν και οβήσησαν διακρίνουμε μόνον την ημερομηνία (...) 1952/ που σημαίνει ότι αναγνώσκειται ή Κ.Δ. έως αυτή την ημερομηνία.

Στη σελίδα 382, αριστερή όα, γράφει με άπλο γραφίτη (μολύβι) στα άλβανικά που διαβάζεται *Sotir Dhimitri Treni 1920* είναι ο ίδιος ο γραφέας που τον συναντούμε στην ένθυμηση την έλληνική στο πίσω φ. Ιβ που περιγράψαμε παραπάνω.

Στη σελίδα 387 στη δεξιά όα ή ένθυμησης με μελάνι πέννας: *Βασίλειος Γ. Βασιλειάδης Ίουνιος 5*.

Στη σελίδα 418 στη δεξιά όα με άπλο γραφίτη ή ένθυμησης *Σωτήριος Δημητρίου Τραίνης 1914*, όπως και στίς υπόλοιπες ένθυμησης.

2. Βιβλίον Γεωγραφίας διαστάσεων 11,5x16,5 εκ. με εικονογραφημένον έξώφυλλον. Η Άθηνά με δόρυ και στο βάθος όπισθεν μέσα σέ Ήλιο ανατέλλοντα ή Άκρόπολις και τά άλλα μνημεία της Άθήνας. Στο έπάνω άκρο γράφει: *ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ / Ι. Α. ΒΡΕΤΟΥ / ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ / ΜΕΤΑ / 29 ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ / Άδεία του Ύπουργείου της Παιδείας / άρ. 205 και ήμερ. 3 (Μουχαρέμ 1312)*. Στο κάτω μέρος έχει την έτικετα: *Γ. ΣΕΪΤΑΝΙΔΗΣ / ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΗΣ / Έν Γαλατᾶ δόφ Μαχμουδιέ / άριθ. 7 και 9 / Στο φ. 1α τό όποϊον είναι κολλημένο στο έξώφυλλο διαβάζουμε: ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ / ΕΥΡΩΠΗ / ΜΕΤΑ 29 ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ / ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ / ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ / ΑΡΡΕΝΩΝ ΚΑΙ ΘΗΛΕΩΝ / Άδεία του Ύπουργείου της Παιδείας / ύπ' άριθ. 205 και ύπό ήμερομ. 13 Ίουνίου 1311 (1 Μουχαρέμ 1312) / ΚΑΙ / ΕΓΚΡΙΣΕΙ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ / ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΡΩΤΗ / ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ / Γ. Ι. ΣΕΪΤΑΝΙΔΗΣ / ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΗΣ / Έν Γαλατᾶ δόφ, Μαχμουδιέ άρ. 7 και 9, / 1895.*

Όπισθεν του φ. Ιβ έχει εκ του τυπογραφείου τά έξης: *Πάν αντίτυπον μη φέρον την ύπογραφήν ... / ώς εκ τυπολοκίας προερχόμενον / κατά τον νόμον. / ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟ / (Όδφ Κιουτσούκ Κενδέκ άριθ. 29...*

Τό έξώφυλλο έμπροσθεν και όπισθεν είναι κολλημένο με τό υπόλοιπο σόμα του βιβλίου με τεμάχια κόλλας χαρτιού με μικρά τετράγωνα από μπλέ γραμμές. Έπάνω είναι αναγεγραμμένα με μελάνι πέννας και μικρογράμματα καλλιγραφητά τά κάτωθι: *Ένδεικτικόν / Ό Νικόλαος Δημητρίου μαθητής της ε' τάξεως της άστικής σχολ(ής) .. / (ΕΞ)εταθείς δημοσία εις όσα διήκουσε μαθήματα, θρησκευτικά / ... / (Έλ)ληνικά, ιστορικά, Γαλλικά, Μαθηματικά, Τουρκικά, Γεωγραφία / ...*

Τό βιβλίον της γεωγραφίας είναι κολλημένο με τεμάχια του ίδιου χάρτου του υπόλοιπου Ένδεικτικού στη σελίδα 118-119 και γράφει: *...κα άπεκρίνατο πάνυ καλώς <9> έπεδείξατο δέ καθ' άπαν τό σχ(ολικόν) / έτος δια(ωγήν) λίαν καλήν / Έν Χοταίτη τη 23 Ίουνίου 1895 / Ό Διδάσκαλος Γεώργιος Σιμώτας*

Τό έξώφυλλον στην τελευταία του όψη έχει τυπωμένα τά κάτωθι: *ΕΡΓΑ Ι. Α. ΒΡΕΤΟΥ / ΒΙΒΛΙΑ ΝΕΟΦΑΝΗ / ΕΚΛΕΚΤΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ /*

Έτος σχολικόν	Α. Α'	έξάμ.	Είκ. 26,	Γρ(όσια) 1,20 /
»	»	Α. Β'	»	Είκ. 54, » 2 /
»	»	Δεύτερον	»	Είκ. 75, » 3,20 /

»	»	Τρίτον	»	Είχ. 88,	»	4,20/
»	»	Τέταρτον	»	Είχ. 85,	»	5/

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Έτος	Πρώτον	εικον	35	Γρ(όσια)	3/
»	Δεύτερον	»	35	»	4/
»	Τρίτον	»	28	»	4/

ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙΟΝ ΝΕΩΝ

Μετά εικονογραφιών παρ(άδες) 20

Κάτω γράφει για τό βιβλίον τῆς Γεωγραφίας ὁ ἐκδότης τὴν τιμὴ του

Τιμάται	γρ(όσια)	4/
Δεδεμένον	»	5/

3. Βεβαίως προσφορᾶς πρὸς τὸν Ἱερὸν Ναὸν Ἁγίου Νικολάου Χοτσίτσης τοῦ Δημητρίου Κίωσε ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἄριθ. 112/

1910

(ΤΣ) ΣΦΡΑΓΙΣ ΝΑΟΥ ΤΟΥ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΩΜΟΠΟΛΕΩΣ ΧΟΤΣΙΤΖΗΣ/

Δημήτριος Κίωσε/

Εἰσφορὰν πρὸς ἀνέγερσιν τῆς Ἐκκλησίας/

Ἁγιος Νικόλαος Γρ(όσια) 300

Ἡ σφραγίδα εἶναι στὸ ἄριστο ἄκρο στρογγυλὴ καὶ τὰ ὑπόλοιπα στὸ μέσον τοῦ τεμαχίου χαρτιοῦ ἀπὸ λευκὴ κόλλα χαρακωμένη μὲ μπλέ σταυρωτὲς μικροῦ διαστήματος γραμμῆς. Τὸ ποσὸν τῶν 300 γροσίων εἶναι σεβαστὸν ποσὸν διὰ τὴν ἐποχὴν ἂν τὸ συγκρίνουμε μὲ τὸ ποσὸν ἐκποιήσεως οἰκίας μετὰ τῆς ἀχυρῶνος εἰς τὴν Χοτσίσταν τὸ ἔτος 1915 στὸ Πωλητήριον ποῦ ἀκολουθεῖ παρακάτω.

4. Ἐνα πωλητήριον οἰκίας μετὰ ἀχυρῶνος εἰς τὴν Χότσισταν τὸ ἔτος 1915 τὸ ὁποῖον ἔχει ὡς ἑξῆς:

Πωλητήριον/

Διὰ τοῦ παρόντος πωλητηρίου ἐγγράφου ἡ ὑποφαινομένη / Εἰρήνη Κων. Μπίνω (σύζυγος Ἀδάμ Μ. Τσίλη) ὅτι σήμερον εὐχα/ριστως καὶ οἰκιοθελῶς ἐπούλησα εἰς τὸν Νικόλαον Δημ. Μπίνω / τὴν οἰκίαν μου μετὰ τῆς ἀχυρῶνος κειμένων εἰς θέσιν «Μέσος Μαχαλάς». Διὰ γρ(όσια) Δύο χιλιάδες τετρακοσίας (ἄριθ. 2.400) τὰς / ὁποίας ἔλαβον παρ' αὐτοῦ σῶσας καὶ ἀκεραίας / Ἡ ἄνω οἰκία καὶ ἀχυρῶνα συνορεύει ὡς ἑξῆς: / Πρὸς Ἁνατολὰς καὶ Δυσμᾶς μὲ τὴν τοῦ Δημητρίου Μπίνω οἰκίαν / πρὸς βορρᾶν καὶ Νότον μὲ τὴν τοῦ Δημητρίου Γιάντσου οἰκίαν / Κηρύττω δὲ ἀπὸ σήμερον καὶ εἰς τὸ ἑξῆς τὸν εἰρημένον Νικόλαον / Δημ. Μπίνω τέλειον καὶ ἀνενόχλητον ἰδιοκτητήν τῆς ἄνω / οἰκίας καὶ ἀχυρῶνος παραιτούμενη ἐγὼ τὴ καὶ οἱ κληρονόμοι / μου παντὸς ἐπ' αὐτοῦ δικαιώματος ἰδιοκτησίας, καὶ ὑπόσχο/μαι ὁπότεν αὐτὸς βούλητε ἵνα δώσω ἐνώπιον τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν / τὴν σχετικὴν μου καταθέσιν δυνάμει τῆς ὁποίας νὰ μεταβιβάσ/θωσιν ἐπ' ὀνόματι του καὶ οἱ ἐπίσημοι τίτλοι τοῦ κτήμα/τος τούτου

Ἐφ' ᾧ συνετάχθη τὸ παρὸν καὶ ἐδόθη εἰς χεῖρας του / πρὸς ἀσφάλειαν του

Ἐν Χοτσίτση τῆ 25 Ἰουλίου 1915 /

Οἱ Μάρτυρες
Χρῆστος Τάσκας πάρεδρος

Διὰ τὴν ἀγοράματον Εἰρήνην Κων. Μπίνω
(τὸ ἀποτύπωμα χειρὸς) ἡ ὁποία βάζω τὸ
δάκτυλόν της, ὑπογράφω /

Σύμβουλος

ἐγὼ ὁ γράψας Νικόλαος Ι. Δημόπουλος /

(ΤΣ) Ἄν. Χερπίος

καὶ μαρτυρῶ (Τὰ ὡς ἄνω γραμμένα καλύπτουν τὸ ἐπικοληθὲν χαρτόσημον ἐκ 4 δραχμῶν)

Ἡ τεθεῖσα σφραγίδα τοῦ παρέδρου εἶναι κυκλικὴ μεγαλογράμματος καὶ στοῦ μέσον ἔχει τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνοςμον: Σταυρὸς μὲ βασιλικὴν κορῶνα. Γύρωθεν γράφει: ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΟΡΥΤΣΑΣ. Στὸ δεύτερο κύκλον γύρωθεν τῶν ἄνω γράφει: ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ * ΧΟΤΣΙΣΤΗΣ*.

Τὸ χαρτόσημον εἶναι τῆς αὐτονόμου Β. Ἡπείρου τὸ ὅποῖον ἔχει χρῶμα μπλέ καὶ στοῦ μέσον ἀπεικονίζει τὴ νίκην, φτερωτὴν ἀρχαίαν γυναῖκα ποῦ κρατεῖ στοῦ ἀριστερόν χερί δάφνον στεφάνι. Ἐχει φωτεινὸν ὀρίζοντα μὲ εἰκόνες στοῦ βάθος δεξιὰ τὸν Λευκὸν Πύργον Θεσσαλονίκης καὶ ἀριστερὰ μία πόλη κεντρικῶς ἀπὸ τῶν θάλασσαν ποῦ στοῦ ἄκρον προβάλλει ξηρὰ. Γύρωθεν τοῦ στρογγυλοῦ ὀρίζοντος ἔχει κυκλικὰ τίς λέξεις ΗΠΕΙΡΟΣ, ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, ΝΗΣΟΙ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ, ΚΡΗΤΗ. Εἶναι ἡ ἀπελευθερωμένη Ἑλλάς τοῦ 1915. Στὸ ἐπάνω μέρος γράφει ΧΑΡΤΟΣΗΜΟΝ καὶ ἀπὸ κάτω ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ 4 ΔΡΑΧΜΩΝ 4.

Περίπου στοῦ μέσον μὲ κεφαλαία κόκκινα γράμματα γράφει: Β. ΗΠΕΙΡΟΣ. Εἶναι ἀπὸ τὰ σπάνια διασωθέντα χαρτόσημα τῆς Αὐτονόμου Β. Ἡπείρου τῶν 4 δραχμῶν τοῦ ἔτους 1915.

5. Χειρόγραφος ἐπιστολὴ μὲ φάκελλο διαστάσεων 2,5×11,5 εκ., ποῦ δὲν ἐφθασε στὸν προορισμὸν τῆς. Ὁ φάκελλος ἀπὸ ἔξω γράφει τὴ διεύθυνσιν τοῦ ἀποστολέως καὶ παραλήπτου: Ἐπιστολὴ / Κοσμῆ Κατσάνη / Ἐξ Ἀδραμυτίου / ἔτους 1914 / καὶ Ἰωάννη Ἀσημένιου. Κάτω ἀριστερὰ ἡ διεύθυνσις τοῦ παραλήπτου μὲ πέννα μελανῆς: Κύριο Εὐθύμῳ Γ. Ἀδαμίδην / Εἰς Σιδηρόκαστρον / Ἄν. Μακεδονίας. Ἡ ἐπιστολὴ γραμμμένη σὲ ἄσπρη κόλλα μὲ μπλέ τετράγωνα ραβδώσεις ἔχει ὡς ἀκολούθως:

Ἐν Ἀδραμίτιον⁷ 13 Φεβρουαρίου /

Ἀγαπητοῦ μου Ἐξαδέλφαι, διμίτρι καὶ νικόλα πρότων εροτοῦμαι / περὶ τὴν καλὴν σας ηγίαν ἂν εροτάται καὶ διὰ ἡμᾶς καλὰ ἡμεθα / Ἐκίνην τὴν ἡμέραν ποῦ ἐφίγαται ἐκοπήκαν τα πόδια μου καὶ δὲν / ἠμποροῦνα νὰ πάγω εἰς τὸ σπιτήν καὶ εἰς τὸ σπιτήν ποῦ πῖγα ἐκείνην / τὴν ἡμέραν δὲν ἐβγίκα ἔξω καθόλου, καὶ νὰ εβγο ποῦ νὰ πάγω / πάγω στήν ταβέρονα μοῦ φένεται μάρθη καὶ σκοτινὴ τὴν αλην τὴν / ἡμέραν ἐπιγα εἰς τὸν Τάμη ἢ ὀρα 9 καὶ πῖρα ἄχυρο τὸ ἀμανέτη ποῦ ἐληζμονίσασαι τὸ κεντρία ἐγὼ νὰ μὲ στενοχορῶσται καὶ ἦνε (σ)ζίγορα / στα ἠδικά μας τα χαίργια. ἦναι 95 μαιτσίχηνα τόρα νὰ μὲ τα γιρβεβατε / του ἁγίου διμητρίου τόται νὰ ληται καὶ νὰ τὰ πάρεται /

Αὐτὴ ταῖς παράδαις θὰ ταῖς σοδγιάσομεν κάρβουνα εἰς τὴν ρεγάλην (;) / διὰ τὴν τόρα τὸ κάρβουνο δὲν κἀνὴν παράδες νὰ ταῖς / δόσομεν ταῖς) παράδαις σε κανέναν ἄλον διατὶ μαὶ κακοφαίνετε καὶ δὲν / σε δινο πεντάρια. Ἀσπαζμοῦς ἀπὸ τὸν κόστα ἀπὸ τὸν ἀντόνη ἀπὸ τὸν ἄσμαινον / καὶ ἀπὸ ὄλους τοὺς φίλους. Τὸ αἰμαθαν ὄλη αὐτὴ καὶ εοταιναχορῶθικαν / καὶ ἦπαν τὴ στεναχόρια θα ἔχεται. Αἰμαίσιος ποῦ θα λάβετε τὴν ἐπιστολην. νὰ μας ἀπαντήσασαι. Ἀσπαζμοῦς εἰς τὸν διμήτρη καὶ εἰς τὸν νικόλα / καὶ εἰς ταῖς γινεκαίστου Ἀσπαζμοῦς εἰς τὸν ἠλία κλέτση καὶ ἦς τὴν γυνέκα μου / Ἀσπαζμοῦς καὶ εἰς τὴν γιαν(ι)ά μου καὶ εἰς τὴν θιτσαμου εβγαίνιαν καὶ / εἰς τὴν θία μοῦ μαρία ἀπο τὴν μαμα μου καὶ ἀπο εμαὶ τὴν παναγωτοῦλα / Εγὼ ἢ παναγοτοῦλα σας γράφο καὶ ἀσπάζομαι τὴν δεξιάν σας χίρα.

Στο πίσω μέρος ἡ ἐπιστολὴ ἀναγράφει Κωζμά καὶ στήν δεξιὰ ὡς Ματίου 8. Ἡ

7. Ἀδραμίτιον καὶ Ἀδραμυτίειον πόλις τῆς Ἰωνίας στή Μ. Ἀσία 10 χλμ. ἀπὸ τίς ἀκτές τοῦ Αἰγαίου. Στὰ 1922 μὲ τὴν ἀνταλλαγὴ πληθυσμῶν εἶχε 10.000 κατοίκους.

Ἐπιστολή είναι γραμμένη ἀπό τή γραφέα Παναγιωτούλα είναι τῶν ἀποστολέων Κοσμά Κατσάνη ἀπό τό Ἄδραμύτιον τό ἔτος 1914 καί τοῦ Ἰωάννη Ἀσημένιου. Είναι ξεαδέλφια τοῦ Δημητρίου καί Νικολάου Μπίνου ἀπό τήν Χοτοίσταν Κορυτσᾶς, ὅπως διαπιστώνεται ἀπό τό *Πωλητήριο* πού ἀναλύουμε στήν παρούσα ἐργασία. Ἔχουν τό ἐπάγγελμα τοῦ ἀνθρακᾶ (καρβουνιάρη) ὅπως βλέπουμε παρακάτω στήν ἄδεια θήρας τοῦ Νικολάου Δ. Μπίνου. Αὐτοί ἀποστέλλουν τήν ἐπιστολή στόν Εὐθύμιον Γ. Ἀδαμίδην, πού είναι ὁ ἐργοδότης τῶν, στό Σιδηρόκαστρον Ἄν. Μακεδονίας, ὅπου φαίνεται ἐργάζονται ἢ διαμένουν ἐργαζόμενοι στήν περιοχή.

Αἰτία τῆς ἀποστολῆς τῆς ἐπιστολῆς είναι τό ἀμανέτι⁸ (ὑποθήκη) πού ξέχασαν στό Ἄδραμύτιον ὅπου ἦταν καί ἐφνγαν γιά δουλειά φαίνεται στό Σιδηρόκαστρο. Είναι 95 μετζίτια⁹ (λίρες τουρκικές), τοῦς διαμηνύουν ὅτι τώρα είναι σίγουρα στά χέρια τους καί θά τά πάρουν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου (26 Ὀκτωβρίου), θά ἐμπορευτοῦν τά χρήματα σέ κάθουνα τό δίχως ἄλλο νά μὴν στείλουν ὅποιον δῆποτε νά τά πάρη. Κρατήθηκε ἡ ἐπιστολή ἀπό τοὺς παραλήπτες γιά τήν πιστοποίηση τυχόν ἀναίρεσῆς τῆς κατακρατήσεως τῶν 95 τουρκικῶν λιρῶν ἐκ μέρους τῆς οἰκογενείας τοῦ παραλήπτου.

6. Ὁ Νικόλαος Δημητρίου Μπίνος τό ἔτος 1931 εὐρίσκειται στό χωριό Ταξιάρχης Χαλκιδικῆς ἐργαζόμενος ὡς ἀνθρακεύς (καρβουνιάρης). Ἐκεῖ ζήτησε ἄδεια κυνηγοῦ ἀπό τό δασορχεῖον Πολυγύρου τήν ὁποία καί ἔλαβε. Σήμερα εὐρίσκειται στό ἀρχεῖον τῆς ἐγγονῆς του Βαλλεντίνης καί είναι ἐντυπη μέ ὅλες τίς γενικές διατάξεις θήρας στήν ἑλληνική ἐπικράτεια.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ/
ΔΑΣΑΡΧΕΙΟΝ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ /
Αὔξ. ἀριθ. 296 /
ΑΔΕΙΑ ΘΗΡΑΣ /
ΙΣΧΥΟΥΣΑ /

ἀπό σήμερον μέχρι τέλους Φεβρ. 1932 /
Διὰ τὸν κ. Νικόλαον Δ. Μπίνον /
καταθέσαντα δι' αἰτήσεώς του τὸ ὑπ' ἀριθ' /
43 / 15-9-1931 γραμματίον διπλότυπον τοῦ /
Ταμείου Πολυγύρου /
Πατρὸς Χώτισστα /
Διαμονῆ Ταξιάρχης /
Ἐπάγγελμα Ἀνθρακεύς /
Ἡλικία 45 /
Ἐν Πολυγύρῳ τῆ 21 Σεπ/βρίου 1931 /
Ὁ Δασάρχης Πολυγύρου

(Τ.Σ.)

Χῶρος ἐπικολλήσεως φωτογραφίας

(Φωτογραφία) (Τ.Σ.)

Ἀποτίμησις στοιχείων:

Ἀπὸ τὰ ἀνά χεῖρας παλαιότυπα καί τίς μαρτυρίες τῶν ἀδελφῶν Βαλλεντίνης Θωμᾶ

8. Βλ. Ἠλίας Κωνσταντίνου, *Λεξικό τῶν Ξένων λέξεων στήν Ἑλληνική Γλώσσα*, Ἀθήνα 1992, σ. 18: amanat τουρκικά < ἐνέχυρο, ὑποθήκη, παρακαταθήκη.

9. Ὁ.π., σ. 81.

(Μάκιο = βλαχιστί) Μπίνο από τήν Χοτσιστα, τής Έλβιρα Κώτσιο Κίτα από τήν Δρε- νόβα Κορυτσάς προκύπτουν τά κάτωθι στοιχεία:

Ἡ Βασιλική Κώτσιο Κίτα εἶναι κόρη τῆς Έλβιρας Κώτσιο Κίτα πού διαμένει στή Θεσσαλονίκη στό ἴδιο σπίτι μέ τή θεά τῆς Βαλεντίνα Μπίνο ἡ ὁποία εἶναι καί ἡ κάτοχος τῶν παλαιύτων. Οἱ δύο ἀδελφές εἶναι πτυχιούχες Οἰκονομικῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Τυράνων καί ἡ Έλβιρα ἔχει φανερά Έλληνική συνείδηση γιά αὐτό ἔμαθε τήν Έλληνικήν γραπτῶς καί προφορικῶς. Ὡς μορφωμένα δύνανται νά παρέχουν σαφεῖς ἱστορικές πληροφορίες. Τά παλαιύτα ἦταν ἰδιοκτησία τοῦ Νικολάου Δημητρίου Μπίνου κατοίκου Χοτσιστής, γεννηθεῖς τό ἔτος 1886, ὅπως προκύπτει ἀπό τήν ἄδεια θήρας τοῦ δασαρχείου Πολυγύρου Χαλκιδικῆς. Ὁ Χρήστος Ἠλία Πετρόπουλος τῆς ἐνθυμήσεως στήν Κ.Δ. εἶναι ὑπαρκτό πρόσωπο. Ἦταν δάσκαλος στήν Χοτσιστα καί μουσικός, ἔπαιζε ἐκτός τῶν ἄλλων ὄργανων πολὺ καλὸ μαντολίνο. Ὁ Σωτήρης Δημητρίου Τραίνης εἶναι φίλος τοῦ Νικολάου Μπίνου ὅπως καί ὁ Βασίλειος Γ. Βασιλειάδης μᾶλλον καί οἱ δύο ἀπὸ τήν Κορυτσά ὅπου ὑπάρχουν ἀπόγονοι ἕως σήμερα.

Ὁ Νικόλαος Δημ. Μπίνος τελείωσε τήν ἀστική σχολή Χοτσιστής ὅπου ἦταν πολὺ καλὸς μαθητής. Πάντα διάβαζε μέχρι τά βαθιά γεράματά του. Ὁ πατέρας του Δημήτριος λεγόταν Κίόσε καί ἐπειδὴ τό ἐπίθετο αὐτὸ ἔλαβον πολλοὶ μουσουλμάνοι τό ἄλλαξε σέ Μπίνος. Τό 1895 διδάσκαλος στήν Χοτσιστα ἦταν ὁ Γεώργιος Α. Σιμώτας. Ἀπόγονοὶ του ὑπάρχουν μέχρι σήμερα στήν Χοτσιστα ὅπου λειτουργοῦσε ἀστική Σχολή μέχρι τό 1920, ὅπως μοῦ ἀνέφεραν οἱ ἄνωθεν πληροφοριοδότες. Σήμερα ἐπι- ζεῖ ἡ Λευκοθέα Λάμπρου Σκορδάνη 93 ἐτῶν μιλά καί γράφει τά ἑλληνικά ἀπόφοιτος σχολείου Χοτσιστής.

Ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικολάου πού κτιζόταν τό 1910 ὑπάρχει μέχρι σήμερα εὐτυ- χῶς δέν καταστράφηκε ἀπὸ τό καθεστῶς Ένβέρ Χότζα, ὅπως τό μοναστήρι τοῦ Προ- φήτου Ἠλίου καί ὁ ναὸς τῆς Ἁγίας Κυριακῆς στή Χοτσιστα. Σήμερα ὑπάρχουν ἀπόγονοι τοῦ Κοσμᾶ Κατόανη στή Χοτσιστα καί τοῦ Ἀδάμ Μ. Τσίλη ὁ ὁποῖος εἶναι πρῶτος ἐξάδελφος τῆς μητέρας τῆς Βαλεντινῆς καί ζεῖ στὰ Τύραννα.

Ἀπόγονοι Γιάνσου ὑπάρχουν ἀκόμη σήμερα στή Χοτσιστα. Ἀπόγονοι τοῦ Χρή- στου Τάσκα ἐκ Χοτσιστής ζοῦν σήμερα στήν Αὐλῶνα. Ἀλλαγὴ ἐπιπέδων καί τοπωνυ- μίων ἔγιναν στήν Χοτσιστα μετὰ τό 1920 ὅτε καί ὁ βίαιος ἐξαλβανισμὸς ἕως τό 1990. Σέ ὅλα τά παλαιύτα φαίνεται ἡ αὐτονομία τῆς Βορείου Ἠπειροῦ, ἀπὸ τήν ἑλληνική γλώσσα, τὴ σύνταξη ἐπίσημων ἐγγράφων, τὴ βεβαίωση τῆς ἐρανικῆς ἐπιτροπῆς ἀνε- γέσεως τοῦ Ἱ. ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Χοτσιστής, τίς σφραγίδες τῶν ἐπίσημων ἐγγρά- φων τοῦ Ἑλληνικοῦ χαρτοσήμου τῶν 4 δραχμῶν. Παρ' ὅλο πού τό 1914 ἰδρύθηκε τό Ἀλβανικὸ κράτος, ἡ Βόρειος Ἠπειρος κράτησε τήν αὐτονομία της ὡς τό 1920 σύμ- φωνα μέ τὴ συμφωνία τῆς Κέρκυρας καί Φλωρεντίας. Ἀργότερα τήν καταργεῖ ἡ Ἀλβανία μονομερῶς μέ τὴν ὑποστήριξη τῶν μεγάλων Δυνάμεων καί προπάντων ἴτα- λίας, Γαλλίας καί Αὐστροουγγαρίας.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΚΑΡΑΚΙΤΣΙΟΣ
ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ - ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ